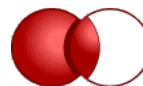

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR: 015-2, 016-2/ 06.

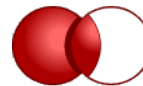
**I Z V J E Š T A J
O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
na dan 31. decembra 2005. godine**

**FEDERALNOG ZAVODA ZA MIROVINSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE
FEDERALNOG ZAVODA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE**

Sarajevo, jula 2006. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBIH
SARAJEVO

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www.saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE

UPRAVNOM ODBORU/VIJEĆU
FEDERALNOG ZAVODA ZA MIROVINSKO /PENZIJSKO I
INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR

MENADŽMENTU
FEDERALNOG ZAVODA ZA MIROVINSKO/PENZIJSKO I
INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR

NEOVISNO REVIZIJSKO MIŠLJENJE

1. Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje iskazanih na dan 31.12.2005.godine. Za ove izvještaje odgovoran je menadžment Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje. Naša odgovornost se svodi na izražavanje mišljenja o tim finansijskim izvještajima na temelju provedene revizije.
2. Reviziju smo obavili na osnovu ovlaštenja, u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine («Sl.novine FBiH», br. 22/06.), i sa INTOSAI revizijskim standardima. Ovi standardi zahtijevaju planiranje i obavljanje revizije, tako da revizija pruži razumno uvjerenje o tome ima li u finansijskim izvještajima značajnih pogrešaka, kao i da li su finansijske transakcije izvršene u skladu sa zakonskim propisima. Revizija je uključila ispitivanje, testiranje i prikupljanje dokaza koji potkrepljuju iznose i objave u finansijskim izvještajima. Revizija je također obuhvatila ocjenu primjene računovodstvenih načela i vrednovanje sveukupne prezentacije finansijskih izvještaja. Vjerujemo da je provedena revizija pouzdan osnov za izražavanje našeg mišljenja.
3. Provedenom revizijom finansijskih izvještaja, utvrđeno je sljedeće:
  - **Federalni zavod ni u 2005. godini nije integrirao informacijski sistem, u jedinstvenu organizacionu jedinicu u svom sastavu, saglasno Zakonu o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja Federacije BiH i Statutu Federalnog zavoda.**
Ovo ima za posljedicu još uvijek odvojene baze podataka, sa posrednom komunikacijom, zbog čega su povećani rashodi a otežana interna kontrole na sprečavanja i otkrivanja grešaka.
Federalni zavod već duže vrijeme obavještava Vladu Federacije BiH, da baza podataka ranijeg nosioca osiguranja DF PIO BiH, nije u sastavu Federalnog zavoda, već je vodi zasebno pravno lice,
  - **Donošenje posebnih propisa od strane Vlade Federacije BiH, kojim se za neke kategorije uposlenih, omogućava da ostvare pravo na penziju po povoljnijim uvjetima, a da za to nisu obezbijeđena, doznačena sredstva Federalnom zavodu,**
  - **Nepoduzimanje mjera od strane Vlade Federacije BiH, u vezi upravljanja državnom imovinom koja je ranije, bila na korištenju kod Federalnog zavoda,**

- **Menadžment nije uspostavio efikasne interne kontrole, u dijelu primjene računovodstvenih propisa kod procjene rizika; iz sporova u toku protiv Federalnog zavoda, kao i vrednovanja potraživanja.**
- 4. Po našem mišljenju, zbog napomena u prethodnom stavu, za finansijske izvještaje o stanju i rezultatima poslovanja Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje, za godinu koja se završava na dan 31.12.2005. godine, izražavamo rezervu.**

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor

Mr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

IZVJEŠTAJ
O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
FEDERALNOG ZAVODA ZA MIROVINSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE
FEDERALNOG ZAVODA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE
na dan 31. 12. 2005. godine

1. UVOD

Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje (u daljem tekstu: Federalni zavod) je javna ustanova – izvanbudžetski fond koji je formiran 2001.godine, Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, reorganizacijom zatečenih nosilaca osiguranja: Društvenog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Bosne i Hercegovine (DF PIO BiH) i Zavoda mirovinskog i invalidskog osiguranja Mostar (Zavod MIO-Mostar). Federalni zavod obavlja sve poslove iz mirovinskog i invalidskog osiguranja saglasno Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju, Zakonu o organizaciji MIO FBiH, drugim zakonima i svojim Statutom, i to: prikuplja doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje i isplaćuje penzije, provodi postupak za ostvarivanje prava penzijskog i invalidskog osiguranja, posluje sredstvima i imovinom Federalnog zavoda, obavlja druge poslove u skladu sa zakonom, Statutom i drugim općim aktima.

U 2005.godini u Federalnom zavodu, bilo je uposleno prosječno 919 radnika. Sjedište Federalnog zavoda je u Mostaru, ulica Dubrovačka bb.

2. CILJ REVIZIJE

Cilj revizije finansijskih izvještaja je :

- Da se ispituju i procijene finansijske transakcije i finansijski izvještaji Federalnog zavoda, kako bi se steklo razumno uvjerenje da li su isti u svakom značajnom pogledu realno i objektivno predstavljeni, odnosno da li odražavaju tačan i istinit prikaz poslovanja tokom godine i stanja na kraju godine,
- Ocjena računovodstvenog sistema, a posebno ocjena sistema internih kontrola; da li su interne kontrole prikladno postavljene i da li funkcioniraju, te da li su sposobne za sprječavanje ili otkrivanje i ispravljanje grešaka i značajnog pogrešnog prikazivanja u finansijskim izvještajima,
- Osigurati transparentnost u trošenju javnih sredstava; odgovornost menadžmenta za zakonitost rada te uspješno i efikasno izvršavanje postavljenih ciljeva,
- Dati preporuke za dalji rad, sa naglaskom na uspješnom obavljanju poslova iz Zakonom određene djelatnosti Federalnog zavoda, uz jačanje sistema internih kontrola u svakom procesu rada.

Ova revizija ne obuhvata provjeru upravnih postupaka u vezi ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, koje vodi Federalni zavod, u prvom i drugom stepenu, i za taj dio ne izražavamo svoje mišljenje.

3. MENADŽMENT I PRETHODNA REVIZIJA

U Izvještaju o reviziji finansijskih izvještaja Federalnog zavoda za 2004.godinu, date su preporuke menadžmentu za otklanjanje nepravilnosti i poboljšanja u radu sa ciljem zaštite i vrednovanja imovine te racionalne i zakonite upotrebe javnih sredstava, uz potpunu primjenu organizacije rada Federalnog zavoda u skladu sa Zakonom i Statutom.

Upravni odbor Federalnog zavoda je nastavio aktivnosti u vezi sa preporukama datim u izvještajima o obavljenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2004.godinu i ranije godine te zadužio menadžment za izvršavanje preporuka. U tom pravcu, menadžment je uložio značajne napore na pripremi internih normativnih akata u kojima je sistem internih kontrola ugrađen u tekući proces rada. Ovo je rezultiralo ukupna poboljšanja u radu, od čega navodimo bolje sagledavanje obveznika uplate i mjere naplate doprinosa

uz efikasniju primjenu Zakona o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja.

Nadzorni odbor Federalnog zavoda, također je poduzeo mjere za praćenje izvršenja preporuka Ureda za reviziju.

Revizijom finansijskih izvještaja za 2005.godinu, utvrdili smo da Federalni zavod nije postupio po preporukama Ureda za reviziju, koje se odnose na:

Informacioni sistem ranijeg nositelja osiguranja DF PIO BiH nije integriran u Federalni zavod. Još uvijek je veliki dio baze podataka koja je vlasništvo Federalnog zavoda, kao i pripadajući informacioni poslovi, izvan Federalnog zavodu MIO/PIO, suprotno Zakonu o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja FBiH i Statutu Federalnog zavoda.

Nije izvršeno vrednovanje potraživanja sa stanovišta naplativosti niti su procijenjeni mogući rashodi po sudskim sporovima protiv Federalnog zavoda.

4. NALAZI I PREPORUKE

4.1. Menadžment i sistem internih kontrola

Provedenom revizijom utvrdili smo da su postignuta poboljšanja u internoj kontroli. Menadžment Federalnog zavoda je normativnim aktom (početkom 2005.godine) organizacijski ustrojio internu reviziju u zaseban Ured interne revizije i to je imalo pozitivnog odraza i na internu kontrolu. Interna kontrola u Federalnom zavodu nije organizirana kao posebna jedinica nego je sastavni dio svakog procesa rada; definirana normativnim aktima i pisanim procedurama.

Područja rada koja nisu riješena ili zahtijevaju značajna poboljšanja u narednom periodu su:

- Integriranje informacionog sistema u jedinstvenu organizacionu jedinicu Federalnog zavoda, saglasno Zakonu o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja Federacije BiH, i Statutu Federalnog zavoda,
- Nastavak aktivnosti na povratu i vrednovanju imovine, procjena mogućih rizika od sporova u toku protiv Federalnog zavoda kao i procjena potraživanja sa stanovišta naplativosti,
- Praćenje naplate doprinosa po obveznicima uplate, uz bolju saradnju sa Poreznom upravom na identifikaciji obveznika uplate doprinosa i naplati doprinosa,
- Poboljšati odredbe ugovora za isplate penzija putem pošte i banaka, uz nadzor izvršenja ovih ugovora: ispravnost isplata i tačnost statusa korisnika penzije (dokaz života),
- Vrednovanje i klasificiranje imovine i obaveza radi realnog iskazivanja u finansijskim izvještajima.

Usvajanjem Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta na nivou Federalnog zavoda u 2005.godini, uspostavljen je Ured za internu reviziju, koji već ima aktivnosti iz svoje nadležnosti. Iako je još u početnoj fazi, rad Ureda za internu reviziju, cijenimo pozitivno. Posebno ističemo angažman i volju menadžmenta Federalnog zavoda na uspostavi interne revizije i poboljšanju funkcioniranja interne kontrole, kako bi se identificirali i trajno pratili rizici, radi sprečavanja i otklanjanja posljedica njihovog djelovanja.

4.2. Upravljanje, rukovođenje i nadzor u Federalnom zavodu

Upravljanje, rukovođenje i nadzor u Federalnom zavodu uređeno je Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja i Statutom Federalnog zavoda.

Revizijom procesa upravljanja, rukovođenja i obavljanja nadzora u Federalnom zavodu utvrdili smo slijedeće:

U 2005. godini Upravni odbor je održao 13. redovnih i 2 vanredne sjednice na kojima je raspravljao i donosio odluke iz svoje nadležnosti. Svaki mjesec Upravni odbor je razmatrao pitanje koeficijenata za obračun i isplatu penzija na osnovu informacije menadžmenta o naplaćenim prihodima. Na sjednicama

Upravnog odbora u više navrata se raspravljalo o imovini Federalnog zavoda kao i njenoj zaštiti. Upravni odbor izvještava Vladu Federacije o cjelokupnoj imovini i traži od Vlade Federacije već duži period da se izjasni o istoj kako bi se poduzimale aktivnosti na zaštiti imovine kao i druge aktivnosti u vezi imovine. Razmatrane su i informacije o imovini za koju se vode sudski sporovi.

Upravni odbor i u 2005. godini, posvetio pažnju rješavanju pitanja informacionog sistema u skladu sa Zakonom i Statutom Federalnog zavoda. Informacioni sistem za ranijeg nosioca osiguranja DF PIO BiH vodi posebno pravno lice «ERC ZIPO» d.o.o. Sarajevo, sa kojim se vodi sudski spor zbog neslaganja cijene za izvršene informatičke usluge. Upravni odbor je ovlastio menadžment Federalnog zavoda da vodi aktivnosti sa premjerom Vlade i resornim ministrima u vezi rješavanja pitanja informatičkog sistema Federalnog zavoda. Federalni zavod ostvaruje komunikaciju sa resornim ministarstvom-Federalnim ministarstvom za rad i socijalnu politiku čiji ministar prisustvuje i na nekim od sjednica Upravnog odbora. Donesen je Privremeni Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta u Federalnom zavodu čijim donošenjem je došlo do izjednačavanja plaća zaposlenika u Federalnom zavodu i ostvarivanja prava iz radnog odnosa pod istim uslovima. Formirane su sve kantonalne administrativne službe u skladu sa Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja. Upravni odbor je donio Plan i program racionalizacije u cilju obezbjeđenja odgovarajućih kadrova i omogućio zaposlenicima sa neodgovarajućom stručnom spremom, da im uz poticajna sredstva prestane radni odnos, kako bi se mogli primiti odgovarajući kadrovi.

Razmatrane su Informacije o stanju u oblasti propisa iz penzijskog i invalidskog osiguranja, organiziran je «okrugli sto», na temu: «Informacija o materijalnom položaju penzionera sa finansijskim pokazateljima» sa ciljem da se poduzimaju mjere i aktivnosti koje će ukazivati- upozoravati nadležne organe u FBiH da se ne donose propise koji će imati negativan utjecaj na oblast penzijskog i invalidskog osiguranja, što bi dovelo do osjetnog pogoršanja finansijske situacije u Federalnom zavodu.

Nadzorni odbor je u 2005.godini održao 11 sjednica na kojima je raspravljao o poslovima iz svoje nadležnosti. Raspravljalo se i donosili zaključci u pogledu naplate doprinosa, rješavanju pitanja informacionog sistema, iznalaženje rješenja za zaštitu i uknjižbu imovine, o blagovremenom ostvarivanju prava na penziju, u zakonskom roku kao i finansijskim sredstvima Federalnog zavoda. Godišnji izvještaj o radu, Nadzorni odbor je podnio Parlamentu Federacije BiH.

Direktor i zamjenik direktora obavljaju funkcije u skladu sa Statutom, zakonom i drugim općim aktima Federalnog zavoda. U 2005. godini u cilju izvršavanja zakonskih obaveza na uspostavljanju i jačanju sistema internih kontrola u Federalnom zavodu, direktor je donio odluku o izradi akata, u skladu sa Smjernicama za uspostavu i jačanje sistema internih kontrola za federalne budžetske korisnike i Trezor.

Organi upravljanja i nadzora kao i menadžment Federalnog zavoda izražavaju zabrinutost zbog finansijske neizvjesnosti Federalnog zavoda, što je posljedica propisa kojima se omogućava pravo na penziju po povoljnijim uvjetima, a da za to nisu obezbijeđena odnosno doznačena sredstva.

4.3. Donošenje i izvršenje Finansijskog plana

4.3.1 Donošenje Finansijskog plana

Upravni odbor Federalnog zavoda MIO/PIO donio je Finansijski plan, za 2005.godinu 26. 11.2004. godine sa ujednačenim prihodima i rashodima u iznosu od 867.032.773 KM. Finansijski plan Federalnog zavoda pripremljen je u okvirima datim u Smjernicama i ciljevima fiskalne politike u 2005. godini koje je usvojila Vlada Federacije i procjenama Federalnog zavoda, bazirane na ostvarenju prihoda i rashoda u periodu januar-septembar 2004.godine. Federalni zavod je dostavio Finansijski plan Federalnom ministarstvu finansija dana 30.11. 2004. godine. Federalno ministarstvo se nije očitovalo na Finansijski plan.

Parlament Federacije je razmatrao finansijske planove izvanbudžetskih fondova za 2005. godinu zajedno sa donošenjem Budžeta Federacije BiH ali isti nisu objavljeni niti je Federalni zavod dobio saglasnost od Parlamenta FBiH na Finansijski plan. Odlukom o izmjenama Finansijskog plana Federalnog zavoda, izvršena je preraspodjela sredstava unutar pojedinih stavki Plana za 2005.godinu.

4.3.2 Izvršenje finansijskog plana

Federalni zavod je u finansijskim izvještajima za 2005. godinu, iskazao višak prihoda nad rashodima u iznosu od 51.004.056 KM. Ovo nije finansijski rezultat za 2005. godinu jer su u prihodima nepotrebno iskazana namjenska sredstva, (62.000.000 KM) primljena u skladu sa Zakonom, na ime obaveza Federacije BiH. Sredstva su upotrijebljena za isplatu dijela zaostalih penzija iz 2000. godine, u iznosu od 60.062.232 KM. Sučeljavanjem (iskazanih) prihoda i rashoda koji se odnose na 2005. godinu, Federalni zavod je u Odluci o usvajanju godišnjeg obračuna za 2005. godinu, utvrdio višak rashoda nad prihodima u iznosu od 10.695.518 KM, što je i usvojeno od strane Upravnog odbora.

U Zabilješkama uz finansijske izvještaje za 2005. godinu, data su objašnjenja navedenih razlika između finansijskog rezultata iskazanih u finansijskim izvještajima na dan 31.12.2005. godine i Odluci o usvajanju godišnjeg obračuna.

a) Prihodi

Federalni zavod je za 2005. godinu iskazao prihod u ukupnom iznosu od 918.149.715 KM od čega su:

• Prihodi od doprinosa	851.561.055 KM
• Ostali prihodi	2.357.810 KM
• Potpora za vojne mirovine po Uredbi	2.230.850 KM
• Ostali primici	62.000.000 KM

Ukupno naplaćeni prihod od doprinosa iznosi 851.561.055 KM a veći je za 6% u odnosu na 2004. godinu a za 1,04% manji u odnosu na Plan. Federalni zavod poduzima mjere naplate prihoda od doprinosa praćenjem uplata i eksternim pregledom – kontrolom kod obveznika uplate doprinosa. Jedinostvenom organizacijom službi kontrole povećan je broj kontrola obračuna i uplate doprinosa od strane ovlaštenih lica.

Menadžment Federalnog zavoda je uložio značajne napore i na poboljšanju saradnje sa Poreznom upravom FBiH; radi bolje naplate doprinosa. Porezna uprava je, prema zakonskim propisima, ovlaštena za kontrolu obračuna i uplate doprinosa te prisilnu naplatu javnih prihoda. Rezultati naplate doprinosa, po ovom osnovu, nisu zadovoljavajući za Federalni zavod, zbog čega je potrebna bolja ukupna saradnja sa Poreznom upravom, naročito na podacima o obveznicima uplate i naplati doprinosa.

Iznos od 62.000.000 KM naplaćen je prema Zakonu o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza FBiH, kao namjenska sredstva za isplatu dijela zaostalih mirovina iz 2000. godine, ranijeg DF PIO BiH. Ovaj iznos nije prihod za 2005. godinu, jer su rashodi za neisplaćene penzije terećeni u 2000. godini, što je imalo odraza na finansijski rezultat tog perioda- višak rashoda nad prihodima.

Ostali prihodi, najvećim dijelom se odnose na sljedeće:

• Prihodi od kamata na depozite (depoziti po viđenju i kratkoročno oročeni)	702.839 KM
• Prihodi od povrata i refundacije mirovina (iz ranijih godina)	622.084 KM
• Prihodi od pruženih usluga (medicinsko vještačenje i izdavanje uvjerenja)	1.007.348 KM
• Potpora za vojne mirovine ostvarene po Uredbi o povoljnijim uvjetima za stjecanje prava na starosnu mirovinu vojnih osiguranika Vojske Federacije BiH, naplaćena je iz Budžeta FBiH u iznosu od	2.230.850 KM.

Preporučujemo menadžmentu Federalnog zavoda trajno praćenje obveznika uplate i poduzimanje mjera naplate prihoda od doprinosa.

b) Rashodi

Rashodi i izdaci Federalnog zavoda iznose 868.783.000 KM, od čega se na tekuće rashode odnosi 867.145.659 KM, a na kapitalne izdatke 1.637.341 KM. Ukupni rashodi za 2005. godinu veći su za 12,14% u odnosu na rashode iz 2004. godine a za 0,20% veći u odnosu na planirane.

Tekući rashodi se odnose se na rashode penzija, administrativne troškove poslovanja Federalnog zavoda i ostale materijalne troškove i usluge, čiju strukturu dajemo u slijedećem pregledu:

1. Rashodi neto penzija	823.865.796 KM
2. Rashodi –naknade za fizičku onesposobljenost	766.300 KM
3. Doprinos za zdravstveno osiguranje penzionera	9.698.262 KM
4. Troškovi distribucije penzija	5.891.048 KM
5. Ukupno rashodi penzija	840.221.406 KM
6. Bruto plaće i ostale naknade zaposlenih	20.507.009 KM
7. Ostali materijalni troškovi i usluge	6.417.244 KM
8. Ukupno rashodi Stručnih službi Federalnog zavoda	26.924.253 KM
9. Sveukupno rashodi Federalnog zavoda MIO/PIO (5+8)	867.145.659 KM.

Rashodi penzija (neto penzije, naknade za fizičku onesposobljenost, troškovi distribucije penzija i doprinos za zdravstveno osiguranje penzionera) iznosi 840.221.406 KM, što je u strukturi ukupnih tekućih rashoda čine 96,89% (u ukupnim rashodima i izdacima ukupni troškovi penzija učestvuju sa 96,71%).

Rashodi stručnih službi Federalnog zavoda (bruto plaće i naknade zaposlenih i ostali materijalni troškovi i usluge) iznose 26.924.253 KM i čine 3,10% tekućih rashoda, a u ukupnim rashodima i izdacima učestvuju sa 3,099%. U ukupnim rashodima Federalnog zavoda u okviru materijalnih troškova i usluga sadržani i izdaci koji se odnose na rashode u direktnoj funkciji penzija: podržavaju obračun i isplatu penzija (obrasci, papir, kompjuterske usluge i drugi troškovi).

Uredbom o povoljnijim uvjetima za stjecanja prava na starosnu penziju vojnih osiguranika, i Zakonom o službi u vojsci Federacije BiH date su pogodnosti za određene kategorije osiguranika, koji pravo ostvaruju po povoljnijim uvjetima, a osiguranje sredstva za isplatu tih penzija uređeno je Uredbom. Iz Budžeta Federacije BiH, za isplatu penzija koje se ostvaruju po Uredbi, doznačeno je u 2005. godini 2.230.850 KM, a ostatak potraživanja Federalnog zavoda za navedene namjene, sa stanjem 31.12.2005. godine iznosi 35.365.685 KM. Obračunate penzije po Uredbi, isplaćene su iz sredstava (na teret rashoda) Federalnog zavoda, i nisu u 2005. godini uzimane u obzir kod određivanja mjesečnih koeficijenata za isplatu penzija, ali su imale odraza na ukupne rashode i likvidnost, odnosno višak rashoda nad prihodima za 2005. godinu, koji je iskazan u iznosu od 10.695.518 KM. U Budžetu Federacije BiH za 2005. godinu, nisu planirana adekvatna sredstva za penzije po Uredbi, iako je Federalni zavod redovno dostavljao obračune potrebnih sredstava za ove namjene. Broj korisnika penzija ostvarenih po Uredbi, krajem decembra 2005. godine, iznosio je 4.533, čija je prosječna penzija iznosila 477,58 KM.

U Izvještaju o radu Federalnog zavoda za 2005. godinu navedeno je da je broj korisnika penzija u decembru 2005. godine dostigao 306.681 ili 2,8% više u odnosu na broj korisnika iz decembra 2004. godine, a za 0,29% više od planiranog broja. Prosječna penzija isplaćena u decembru 2005. godine iznosila je 224,38 KM, što je 7,45% više u odnosu na prosječnu penziju iz decembra 2004. godine.

U skladu sa naplaćenim prihodima od doprinosa a na osnovu odluke Upravnog odbora Federalnog zavoda, za svaki mjesec, penzije su isplaćivane po koeficijentu 1,15% od 01.01. do 30. 09. 2005., a od 01. 10. 2005. do kraja godine, po koeficijentu 1,18% tako da prosječna penzija u 2005. godini iznosi 220,13 KM ili 8,24% više od prosječne penzije isplaćene u 2004. godini.

Prilikom određivanja mjesečnog koeficijenta za isplatu penzija, Federalni zavod nije, šire sagledavao moguće utjecaje na rashode iz sporova u toku.

Najnižu penziju od 165,20 KM primalo je 113.088 penzionera, što je 36,87% od ukupnog broja penzionera, dok je maksimalnu penziju od 747,20 KM primalo 1457 korisnika penzije. Najnižu penziju primaju penzioneri u slučaju kada je penzija po obračunu manja od zajamčenog iznosa po Zakonu o PIO. U 2005. godini Federalni zavod je isplatio na ime razlike od stvarne penzije po obračunu, do najniže penzije, zajamčene po Zakonu, ukupno oko 58.000.000 KM, obračunato na bazi podataka za 06/2005. godine.

Neisplaćeni iznos po rješenju, zbog limitiranja maksimalne penzije, za 1457 korisnika penzije, izračunat na bazi podataka za 12/2005. godine, iznosi oko 2.950.000 KM.

U posljednje vrijeme, pojedini korisnici penzije kojima je po rješenju obračunat iznos penzije veći od iznosa određene najviše (limitirane) penzije, podnose tužbe protiv Federalnog zavoda ili traže pojašnjenja. U razgovoru sa odgovornim, dato nam je obrazloženje:

Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju («Sl.novine FBiH»broj:29/98.) u članu 138. navedeno je da u periodu od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona visinu zajamčene, najniže i najviše penzije određuje nosilac osiguranja uz suglasnost Federalnog ministarstva. Po isteku perioda od dvije godine nosioci osiguranja zadržavaju dostignuti nivo najviše penzije uz prethodno pribavljeno mišljenje resornog ministarstva (Ministarstvo za rad i socijalnu politiku). Zadržavanje iznosa zajamčene, najniže i najviše penzije na dostignutom nivou saglasno je zahtjevima međunarodnih finansijskih institucija i u funkciji je harmonizacije rashoda i prihoda u sistemu mirovinskog i invalidskog osiguranja.

Nakon transformacije dva ranija nosioca osiguranja u jedinstveni Federalni zavod MIO/PIO, Vlada Federacije BiH je odlučila da se od 01.01.2002. godine izjednače penzije dva ranija nosioca osiguranja i utvrdila visinu najniže penzije u iznosu od 140,00 KM, zajamčene od 155,08 KM i najviše penzije od 633,22 KM.

Izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju «Službene novine FBiH» br.32/01), uređeno je da se usklađivanje penzija vrši mjesečno po potrebi, na osnovu sredstava dodijeljenih (naplaćenih) za isplatu penzija.

U skladu sa Odlukom Vlade FBiH, o određivanju visine zajamčene, najniže i najviše penzije iz 2002.godine, (koeficijent 1,00) uvećane za koeficijent porasta penzija, u 2005.godini najniža penzija je iznosila 165,20 KM, zajamčena 182,99 KM i najveća 747,20 KM. U skladu sa Zakonom o PIO, najniža penzija za 2005.godinu je trebala iznositi 125,29 KM a zajamčena 167,05 KM a najveća 1.089,92 KM po koeficijentu 1,00 odnosno 1.286,11 KM po koeficijentu 1,18.

Preporučujemo menadžmentu Federalnog zavoda da analizira primjenu Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju i akata Vlade FBiH, u vezi ovog zakona,(naročito u pogledu limitiranja najviše penzije i određivanja zajamčene) te Vladi FBiH, putem resornog ministarstva, predloži izmjene i dopune u cilju usaglašenja odredbi iz Odluke i Zakona.

U 2006. godini, Zakonom o naplati i djelomičnom otpisu dospjelih, a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje («Sl.novine FBiH» broj:25/06.), utvrđeni su uvjeti, način plaćanja i postupak naplate i djelimični otpis dospjelih, a nenaplaćenih doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje od neuposlenosti kod pravnih osoba koje su imale strukturu državnog kapitala 50% i više, u razdoblju od 01.01.1992.godine do 31.12.2005.godine. Postupak izmirenja duga propisan ovim zakonom bliže će se urediti podzakonskim propisima koje će donijeti Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, za dug po osnovu doprinosa za MIO/PIO i doprinosa za nezaposlenost. Federalnom zavodu već pristizu prijave dužnika. Odgovorni u Federalnom zavodu nisu još uvijek, u mogućnosti da procjene u kojoj mjeri će ovaj zakon utjecati na povećanje rashoda i smanjenje likvidnosti. Naime, nosilac osiguranja je dužan nakon potpisivanja sporazuma i preuzimanja odgovarajućih instrumenata osiguranja plaćanja, da omogući uvezivanje staža i ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, u skladu sa Zakonom za cijeli period obuhvaćen sporazumom. Zbog navedenog, teško je sagledati za koliko će se lica «uvezati» staž, koja će nakon toga ostvariti pravo na penziju, ali je vrlo izvjesno da će Federalni zavod iz ukupnih sredstava naplaćenih od doprinosa morati izdvojiti sredstva i za ove namjene jer će se navedena lica uvesti u pravo, a naplata doprinosa se odlaže (reprogramiranjem duga), u skladu sa Zakonom.

Naknade za fizičku onesposobljenost za 2005. godinu iskazane su u iznosu 766.300 KM. Od septembra 2004.godine, počela je praktična primjena Zakona o vrstama i procentima fizičke onesposobljenosti pa u vezi sa time i donošenje ocjena o fizičkoj onesposobljenosti. Stručnu ocjenu fizičke onesposobljenosti u 2005.godini vršio je Sektor za ocjenjivanje radne sposobnosti, u okviru Federalnog zavoda. U 2006.godini, Uredbom Vlade Federacije BiH («Sl.novine FBiH»broj 17/06.) Sektor je izdvojen iz sastava Federalnog zavoda, kao zasebno pravno lice. Prema izjavama odgovornih osoba u Federalnom zavodu, izdvajanje ovog sektora će imati za posljedicu, veće rashode po osnovu ocjenjivanja radne sposobnosti.

Doprinos za zdravstveno osiguranje korisnika penzija u 2005. godini iznosi 9.698.262 KM. Obračunava se po stopi od 1,2%, na osnovu Zaključka Vlade FBiH iz 2003. godine, a zakonski postupak određivanja stope nije proveden. Ističemo da su sredstva prikupljena na ovaj način nedovoljna za zdravstvenu zaštitu

penzionera, a posebno za korisnike penzija Federalnog zavoda koji imaju prebivalište van BiH, u republikama bivše SFRJ.

Bruto plaće i ostale naknade zaposlenim iznose ukupno 20.507.009 KM od čega su bruto plaće i naknade zaposlenim 14.336.182 KM. Ova kategorija rashoda (plaće i sve vrste naknada) čini 2,93% ukupnih rashoda Federalnog zavoda. Izvršenje navedenih rashoda je u skladu sa Finansijskim planom za 2005.godinu. Obračun i isplata plaća u 2005.godini, vršen je u prosjeku za 919 uposlenih a prosječna plaća je iznosila 855 KM. Zaključno sa 03/2005. godine obračun plaća je vršen prema zatečenim općim aktima ranijih nosilaca osiguranja, koji su neujednačeni u pogledu visine plaća, a od 04/2005.godine, prema Privremenom pravilniku o sistematizaciji radnih mjesta i Pravilniku o radu. Obračun plaća se vrši na jednom mjestu, u Središnjoj službi u Mostaru, uz odgovarajuću informatičku aplikaciju, na osnovu ovjerenih podataka o radu (evidencija) koje se vode u kantonalnim administrativnim službama.

Upravni odbor Federalnog zavoda donio je u 08/2005.godine, Mjere i aktivnosti na realizaciji Plana i programa racionalizacije broja zaposlenika Federalnog zavoda, kojim je za 62 zaposlenika prestao radni odnos uz poticajna sredstva, na ukupan bruto iznos 1.243.500 KM. Radi se uglavnom, o zaposlenicima neodgovarajuće kvalifikacione strukture za potrebe Federalnog zavoda.

4.4. Ostali nalazi

4.4.1 Evidencije i praćenje podataka o utvrđenoj plaći, naknadama plaće i stažu osiguranja (obrazac M-4)

Ured za reviziju je u prethodnom Izvještaju, dao preporuku menadžmentu za poboljšanje i kontinuirano praćenje obrasca M-4, radi provjere dostave i obračuna te ažuriranja baze podataka kod Federalnog zavoda, što se odražava i na poduzimanje mjera naplate doprinosa. U 2005.godini, donesene su procedure i pojačana je kontrola obrasca M-4, ali je bio relativno kratak period do kraja godine, da se otklone raniji nedostaci i učine velika poboljšanja u radu

Revizijom smo utvrdili da Federalni zavod nije vršio nadzor– provjeru konačnog unosa podataka iz obrasca M-4, što ga vrši ERC «ZIPO» d.o.o. Sarajevo, pa nisu eliminirani mogući rizici iz ovog posla, kojeg obavlja drugo pravno lice. Prema Zakonu o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja («Sl.novine FBiH» broj: 42/04), **podatke o stažu osiguranja i plaći, kontrolira nositelj osiguranja i unosi ih u matičnu evidenciju iz prijava.**

Menadžment Federalnog zavoda je obavezan identificirati rizike (i) iz ovog osnova, te uspostaviti kontrolu nad njima. Isto tako, Federalni zavod, kod implementacije Zakona o naplati i djelimičnom otpisu dospjelih, a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje, treba da donese procedure za unos M-4, u vezi sa realizacijom prava iz ovog zakona.

4.4.2 Pokrenuti sporovi protiv Federalnog zavoda MIO/PIO

Do kraja 2005. godine pokrenuti su sporovi protiv Federalnog zavoda, a odnose se odnose se na:

1. Elektronski računski centar zdravstva i penzijskog osiguranja d.o.o. Sarajevo (ERC »ZIPO») podnio je tužbu 14.03. 2005. godine radi naplate novčanih potraživanja, po predračunima za izvršene usluge u periodu od 01.01. 2002 do 31.12 2004. godine a vrijednost spora je 3.582.776,15 KM Spor je nastao zbog neslaganja cijene za izvršene informatičke usluge zbog čega nije ni zaključen ugovor o pružanju ovih usluga nakon spajanja ranijih nositelja osiguranja u Federalni zavod. Federalni zavod je Općinskom sudu u Sarajevu odgovorio na tužbu 05.04. 2005. godine, u kome se predlaže da Sud, nakon provedene glavne rasprave svojom presudom odbije tužbu U ovom slučaju, neutralna strana je ponuđena da pomogne strankama, u nastojanju da postignu obostrano prihvatljivo rješenje spora, vansudskom nagodbom, te ista ne utječe na mogući spor pred sudom. Ukoliko stranke ne postignu dogovor medijacijom, parnica se nastavlja. Sljedeći sastanak medijacije je zakazan za 04.07.2006. godine.

Kako postupak nije završen do kraja 2005. godine, moguće je povećanje sporne obaveza sa kamatama, jer je ERC » ZIPO» nastavio pružati usluge, bez potpisanog ugovora a Federalni zavod je plaćao ove usluge i u 2005.godini, prema odluci Upravnog odbora.

2. Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske podnio je tužbu radi naknade štete 14.04. 2005. godine na vrijednost spora od 21.614.386,00 KM uvećano za zakonske kamata, zbog isplaćenih penzija za 38.000 penzionera u vremenskom periodu od 01.01. 2005. godine do 31.03. 2005. koji su penziju ostvarili u Federaciji BiH do 30.04. 1992. godine, a isplata vršene od strane Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, i da počev od 01.04. 2005. godine preuzme sve penzionere koji su ostvarili pravo na penziju do 30.04.1992. godine na teritoriji sadašnje Federacije BiH, a penziju primaju na teret Fonda PIO RS. Osnov za navedeno tužilac navodi prestanak primjene Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja zaključenog 2000. godine između Javnog fonda Republike Srpske, Društvenog fonda PIO BiH i Zavoda MIO Mostar. U odgovoru na tužbu od 23. 02. 2006. godine Federalni zavod navodi da tužitelj želi jednostrano raskinuti Sporazum, a da zvanično nije raskinut od strane nosioca osiguranja odnosno Vlada potpisnica Sporazuma. Da je Sporazum na snazi, stajalište je i institucije Ombudsmana za ljudska prava u BiH, i da će oba fonda slijediti raniji Sporazum dok drugi ne stupi na snagu, te tuženi odbija tužbeni zahtjev kao neosnovan. Postupak je u toku.

3. Radno pravni spor protiv Federalnog zavoda, u vrijednosti od 63.000 KM, kojeg su pokrenula dva bivša uposlenika Federalnog zavoda nije okončan do kraja 2005. godine.

Federalni zavod nije evidentirao sporove izvanbilansno, kao uvjetne obaveze i rashode, niti je procijenio (iskazao) njihov utjecaj na rashode 2005.godine.

Preporučujemo menadžmentu Federalnog zavoda da izvrši evidentiranje ovih sporova u izvanbilansnoj evidenciji, te procijeni i iskaže njihov mogući odraz na rashode.

4.4.3 Naknadni događaji

1. U 2006. godini podnesene su tužbe, protiv Federalnog zavoda MIO/PIO a predmet tužbe su potraživanja iz radnog odnosa. Pravni osnov za podnosiocima tužbe je član 102. Zakona o radu i Zaključak Upravnog odbora Federalnog zakona br.:UO-23/2002 godine od 28.01.2002 godine kojim je ovlašten privremeni direktor Federalnog zavoda da do 31.3.2002. godine može isplaćivati akontacije plaća zaposlenicima dosadašnjih nositelja osiguranja kako su stečena, do donošenja općih akata o sistematizaciji radnih mjesta i vrijednosti posla s tim što će se korekcija eventualnih razlika izvršiti retroaktivno od 01. 01. 2002. godine. Federalni zavod počeo sa radom 01.01.2002. godine, a opći akti Federalnog zavoda doneseni su i primjenjuju se od 01.04. 2005. godine. Do tada se obračun i isplata plaća vršila prema općim aktima zatečenih nosioca osiguranja, koji su neujednačeni u pogledu visine plaća. Federalni zavod MIO/PIO je u 2004. godini izvršio djelomično otklanjanje razlika u nivoima plaća, povećanjem plaća zaposlenika bivšeg DF PIO BiH. Zbog navedenog dio zaposlenika ranijeg nositelja osiguranja DF PIO BiH podnose tužbu protiv Federalnog zavoda Po ovom osnovu, do sada su 262 tužitelja, na ukupni iznos utuženja od 3.062.653,58 KM, bez obračunatih kamata i doprinosa za PIO.

Napominjemo da je Općinski sud u Mostaru po ovom predmetu odbio tužbeni zahtjev, a u drugostepenom postupku, presuđeno je u korist tužitelja. Po ovom osnovu isplaćena je razlika plaće za dva radnika za gore navedeni period. Federalni zavod je poduzeo dalje pravne radnje po ovom predmetu. Postupak je u toku.

2. U 2006. godini, podnesena je zajednička tužba od strane 108 lica, penzionisanih u skladu sa Uredbom o povoljnijim uslovima sticanja prava na starosnu penziju, donesenom od strane Vlade Federacije («Službene novine FBiH» br. 2/2000). Tužitelji smatraju da im pripada penzija u visini koja je utvrđena rješenjem i veća je od isplaćene penzije zbog limitiranja iznosa najveće penzije. Odgovorni u Federalnom zavodu tvrde da je tužba neosnovana s obzirom da je Vlada Federacije BiH u 2001. godini donijela Uredbu o prestanku važenja Uredbe o povoljnijim uvjetima za stjecanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije BiH (Službene novine FBiH, br. 21 od 28. maja 2001. godine) i da je u članu 3. navedeno da će se usklađivanje penzija vršiti u skladu sa članom 51. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, što znači da se isplata penzija po Uredbi izjednačava sa isplatama svih penzionera, a u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

3. U postupku je spor pokrenut od strane 23 lica, penzionisana po Uredbi, kojima je Federalni zavod naknadno, na osnovu dokumentovanih činjenica, osporio status profesionalnog vojnog lica na dan penzionisanja i obustavio isplatu.

Povećani broj tužbi protiv Federalnog zavoda, u 2005. i 2006. godini, zahtijeva od menadžmenta, veliku pažnju na pravnoj zaštiti sredstava Federalnog zavoda po sporovima u toku, uz analizu i

iniciranje izmjena i dopuna zakonske regulative iz ove oblasti, u cilju jasnog reguliranja i provedbi ovih propisa.

4.4.4 Javne nabavke

Federalni zavod je za 2005.godinu, planirao kapitalne izdatke u vrijednosti od 1.637.341 KM, a odnose se na adaptaciju i sanaciju poslovnih prostora, nabavku opreme i vozila.

Izvršena je provjera primjene propisa (postupci i procedure) o javnim nabavkama u 2005. godini, po Uredbi o postupku nabavke robe, vršenju usluga i ustupanju radova odnosno Zakonu o javnim nabavkama BiH.

Metodom uzorka, provjerili smo poštivanje procedura kod slijedećih nabavki: adaptacija poslovnog prostora u Orašju (94.062 KM), adaptacija i sanacija poslovnih prostora u Mostaru (107.728 KM), Travniku (14.990 KM) nabavka opreme za informacijski sistem (123.887 KM), nabavka putničkih automobila (406.151 KM), sukcesivna nabavka uredskog namještaja (253.859 KM) i nabavka goriva za putničke automobile (108.601 KM).

Na osnovu izvršenog uvida utvrđeno je da je procedura nabavki izvršena u skladu sa propisima o javnim nabavkama i Pravilnikom o procedurama nabavke roba, vršenju usluga i ustupanju radova donesenim od strane Upravnog odbora Federalnog zavoda.

Na izvršeni izbor najpovoljnijeg ponuđača u 2005.godini u pet slučajeva uloženi su prigovori koji su odbijeni kao neosnovani. Na ovo su, u dva slučaja izjavljene žalbe Federalnom ministarstvu finansija. Ministarstvo je rješenjem odbilo žalbe ponuđača kao neosnovane, izjavljene protiv Odluka donesenih od strane direktora Federalnog zavoda, po objavljenim Javnim pozivima za javno nadmetanje i izbor najpovoljnije ponude.

4.5. Gotovina i kratkoročna potraživanja

4.5.1 Gotovina

Finansijsko poslovanje Federalnog zavoda se obavljalo preko transakcijskih računa otvorenih kod 6 (šest) poslovnih banaka, a naplata javnih prihoda (doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje) se vrši na depozitne račune otvorene kod 3 (tri) poslovne banke.

Sa stanjem 31.12.2005.godine, u bilansu stanja Federalnog zavoda, iskazana je gotovina u iznosu od 57.304.386 KM a odnosi se na

• Transakcijski i depozitni računi kod banaka	57.293.559 KM
• Gotovina u blagajnama	10.827 KM

Realnost novčanih sredstava potvrđena je izvodima kod poslovnih banaka sa stanjem 31.12.2005.godine, ugovorima o kratkoročnom oročenju i popisom gotovine u blagajnama.

4.5.2 Kratkoročna potraživanja

Revizijom je utvrđeno da su kratkoročna potraživanja sa stanjem na dan 31.12.2005.godine iskazana u bilansu stanja u iznosu 14.363.776 KM, čiju strukturu dajemo u slijedećem pregledu:

• Potraživanja za izvršene usluge	377.894 KM
• Potraživanja za preplaćeni porez na dobit Instituta, iz 2003.godine	71.683 KM
• Potraživanja za kamatu	68.549 KM
• Potraživanja za date pozajmice	300.000 KM
• Potraživanja od «Hercegovačke banke»d.d. u privremenoj upravi	13.535.475 KM
• Ostala potraživanja	10.175 KM
• Sumnjiva i sporna potraživanja	110.330 KM.

Od ovih potraživanja, naplaćena su u 2006.godini, potraživanja za kamatu (68.549 KM) i ostala potraživanja (10.075 KM) a za sumnjiva i sporna potraživanja (110.330 KM) izvršena je ispravka vrijednosti u istom

iznosu. Najveći dio iskazanih potraživanja cijenimo sa visokim rizikom naplate jer potiču iz 2003. i ranijih godina. Komisija za popis je samo formalno sačinila «ispis» potraživanja po osnovima iz čega rezultiraju, bez provjere njihove naplativosti.

Komisija za popis potraživanja iz osnova preplaćenih penzija, u Kantonalnoj službi Sarajevo, razmotrila je potraživanja za neosnovano isplaćene penzije i predložila da se iznos od 135.553 KM, za 179 osoba-penzionera, briše iz operativne-vanknjigovodstvene evidencije, kao nenaplativo. Ovo je, dijelom, posljedica i isplata penzija putem banaka a da nije provjeravan identitet osobe koja je podizala novac.

Preporučujemo Federalnom zavodu da poboljša mjere provjere korisnika penzija, kojima se isplata vrši putem banaka i pošte.

Federalni zavod je poduzimao mjere naplate evidentiranih potraživanja ali nije vršio vrednovanje ovih sredstava, ispravkom vrijednosti na teret rashoda, za dio potraživanja čija je naplata neizvjesna. Zbog toga, **ne možemo potvrditi da su ova sredstva realno vrednovana u bilansu stanja 31. 12. 2005. godine.**

Preporučujemo Federalnom zavodu da provjeri, do sada poduzete mjere naplate, uz procjenu realnosti iskazanih potraživanja, radi istinitog i fer iskazivanja u finansijskim izvještajima.

4.6. Stalna sredstva

Sa stanjem na dan 31.12.2005.godine, u bilansu stanja Federalnog zavoda, nabavna vrijednost stalnih sredstava iskazana je u iznosu 67.129.513 KM, ispravka vrijednosti 15.044.479 KM i sadašnja vrijednost 52.085.034 KM.

Od iskazane nabavne vrijednosti stalnih sredstava, na građevinske objekte-zgrade odnosi se 33.781.189 KM, a nabavna vrijednost stanova iskazana je u iznosu 19.552.170 KM. U strukturi stalnih sredstava sadržana je oprema u iznosu od 11.907.593 KM, te sredstva u pripremi od 1.663.169 KM.

Uvidom u računovodstvene evidencije i knjigovodstvenu dokumentaciju, revizijom je utvrđeno sljedeće:

Građevinski objekti i poslovni prostori, najvećim dijelom nisu uknjiženi u vlasništvu Federalnog zavoda a jedan broj objekata (prostora) nije ni u posjedu. Za neke objekte su poduzete radnje oko upisa vlasništva dok se za ostale vrše pripreme, uz kontakte sa nadležnim kantonalnim organima .

Preporučujemo nastavak aktivnosti na upisu vlasništva Federalnog zavoda, za objekte- poslovne prostore na kojima ima dokumentovano pravo raspolaganja (korištenja).

U okviru stalnih sredstava -Sredstva u pripremi, iskazana je vrijednost zgrade u izgradnji, objekat «Šik-Ključ» Sarajevo, u iznosu od 1.562.567 KM. Komisija za popis nije obrazložila stvarno stanje ovih sredstava. Uvidom u dokumentaciju, utvrdili smo da se radi o kupljenom poslovnom prostoru od DP Tvornica čarapa «Ključ»- Sarajevo, po ugovoru o kupoprodaji iz 1990.godine.Federalni zavod nije u posjedu ovog poslovnog prostora. DF PIO BiH Sarajevo tužio je prodavca, 1994.godine. Spor još nije okončan.

Preporučujemo da se utvrdi stvarno stanje ovih stalnih sredstava iskazanih u bilansi stanja i provjeri da li su ispunjeni uslovi za njihovo priznavanje kao sredstvo.

U finansijskom izvještaju (bilans stanja) Federalnog zavoda, iskazana je vrijednost stanova od 19.552.170 KM. Identifikaciju i praćenje neotkupljenih stanova u vlasništvu Federalnog zavoda, radi posebna komisija. Prema tabelarnom pregledu kojeg je sačinila ova komisija, sa stanjem 31.12.2005.godine, broj neotkupljenih stanova (stambenih jedinica) je 719. Za određeni broj stanova nije iskazana vrijednost niti je vršena procjena- vrednovanje realnosti novčanog iskaza ove imovine kao bilansne pozicije. Zbog specifičnog imovinsko-pravnog karaktera stanova ali i još uvijek ne okončane identifikacije i drugih pravnih radnji, za sve neotkupljene stanove u vlasništvu Federalnog zavoda, ne možemo potvrditi da je iskazana vrijednost u bilansu realna.

Ističemo da je Federalni zavod, i u 2005.godini, uložio velike napore na identifikaciji stanova –stambenih jedinica, ali posao nije okončan. Uvjeti i način vraćanja davaocu na korištenje, dodjela i prodaja stanova iz člana 13. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, uređeni su Zakonom o vraćanju, dodjeli i prodaji stanova («Sl.novine FBiH» broj: 28/05.)

Preporučujemo završetak identifikacije ovog dijela imovine Federalnog Zavoda, te poduzimanje (nastavak) potrebnih pravnih radnji da se utvrdi stvarno stanje neprodatih stanova, uz postupanje po Zakonu o vraćanju, dodjeli i prodaji stanova.

U 2005. godini izvršena je nabavka stalnih sredstava u ukupnom iznosu od 1.637.341 KM od čega se na nabavku građevina - poslovnih prostora odnosi 376.114 KM a 1.261.227 KM na nabavku opreme. Metodom uzorka, utvrđeno je postupanje Federalnog zavoda u skladu sa propisom o javnim nabavkama.

4.7. Kratkoročne obaveze i stalni izvori sredstava

4.7.1 Kratkoročne obaveze

U bilansu stanja Federalnog zavoda, iskazane su kratkoročne obaveze i kratkoročna razgraničenja u ukupnom iznosu od 32.303.779 KM od čega se najveći dio odnosi na:

• Obaveze prema dobavljačima	1.390.124 KM,
• Obaveze u sporu	3.408.713 KM,
• Ostale obaveze	300.000 KM
• Obaveze za mirovine iz 2000.godine	27.160.557 KM,
• Obračunati nenaplaćeni prihodi	36.680 KM,

Tim za reviziju je, metodom uzorka, provjerio ročnost i dokumentacionu osnovu navedenih obaveza:

Obaveze prema dobavljačima (1.390.124 KM); uglavnom se odnose na usluge JP BH-Pošta Sarajevo, za 12. 2005.godine (704.204 KM), ERC-ZIPO Sarajevo, za 12/2005.godine, (110.449 KM), HPT-Mostar (73.696 KM), "Medijum informatika"-Velika Gorica (21.600 KM) te rashode za utrošenu električnu energiju, vodu i gas za 12/04. Iskazane obaveze prema dobavljačima izmirene su u 01/2006. godine.

Obaveze u sporu (3.408.713 KM), za kredit iz 1999.godine (obveza prema "TUH-INVEST" d.o.o. Mostar), za koji je data hipoteka na hotel "ERO"-Mostar, kao imovinu Federalnog zavoda.

Spor u vezi vraćanja u posjed Doma penzionera- hotela "ERO"-Mostar, Federalnom zavodu MIO/PIO-Mostar, još uvijek je u toku, a izvršenje ove obaveze, koja je "vezana" za hotel "ERO", može imati odraza na rashode i znatnog utjecaja na ishod spora za Dom penzionera- Hotel «ERO»- Mostar. Federalni zavod nije vršio procjenu ni evidentiranje potencijalnih (novih) obaveza po ovom kreditu, koje mogu uslijediti izmirenjem- izvršenjem navedene obaveze.

Obaveze za (preostale) mirovine iz 2000.godine 27.160.557 KM odnose se na neisplaćene neto mirovine iz 2000. godine, DF PIO BiH-Sarajevo, sa stanjem 31.12.2005.godine. Osiguranje sredstava za ove namjene preuzela je Vlada Federacije BiH, Zaključkom iz 2000.godine i Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije BiH («Sl.novine FBiH» broj:66/2004.)

Preporučujemo menadžmentu Federalnog zavoda da se godišnji popis sredstava i njihovih izvora, kao značajan vid općih kontrola, vrši u skladu sa računovodstvenim propisima čime se stvaraju uvjeti za što tačniji i potpuniji prikaz sredstava, obaveza, prihoda, rashoda i drugih elemenata poslovanja.

4.7.2 Stalni izvori sredstava

Ukupni Stalni izvori sredstava iskazani u bilansi stanja iznose 91.449.417 KM. Sadašnja vrijednost stalnih sredstava je 52.085.034 KM. Razlika od 39.364.383 KM je kumulativni, neraspoređeni višak prihoda nad rashodima sa stanjem 31.12.2005.godine. U ovaj iznos je (u 2005.godini) uključen utvrđeni višak rashoda nad приходima za 2005. godinu, od 10.695.518 KM kao i namjenska uplata Vlade FBiH, u iznosu od 60.062.232 KM, za dio duga po neisplaćenim mirovinama iz 2000.godine.

Federalni zavod nema iskazane Izvore sredstava rezervi u okviru Stalnih izvora sredstava. Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju, u članu 125. uređeno je da nosilac osiguranja izdvaja sredstva u stalnu rezervu dok ne dostigne iznos od 10% planiranih prihoda za tekuću godinu. Finansijskim rezultatom i ukupnim primicima u 2005. i ranijim godinama, Federalni zavod je ispunio uvjete za evidentiranje sredstava rezervi, koja čine dio iznosa utvrđenog po Zakonu.

Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima, od 39.364.383 KM nije u potpunosti «pokriven» efektivnim novčanim sredstvima zbog neizvjesne naplate potraživanja, od 14.363.776 KM te za taj dio, iskazani višak prihoda, nije u funkciji održavanja likvidnosti.

Kumulativni finansijski rezultat iskazan kao neraspoređeni višak prihoda nad rashodima sa stanjem 31.12.2005.godine na iznos 39.364.383 KM, ne možemo potvrditi kao realan, zbog činjenice da nisu terećeni mogući rashodi po sudskim sporovima protiv Federalnog zavoda kao i rizici naplate evidentiranih potraživanja.

4.8. Izvanbilansna evidencija

U izvanbilansnoj evidenciji iskazana su sredstva Federalnog zavoda u ukupnom iznosu od 103.718.985 KM. Radi se o objektima i poslovnim prostorima koji nisu u posjedu ni poslovnoj funkciji Federalnog zavoda a izgrađeni su sredstvima ranijeg DF-PIO BiH ili SIZ- PIO BiH. Dom penzionera u Sarajevu i Bihaću je devastiran i nije zaštićen od daljeg gubljenja građevinske vrijednosti. Za ove objekte, Federalnom zavodu nije sporan posjed ali je sporno pravo raspolaganja kao i poduzimanje mjera na zaštiti građevinskog objekta.

U vezi sa odredbama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Federacije BiH («Sl. novine FBiH» broj 20/05.) Federalni zavod je Vijeću ministara Bosne i Hercegovine (Povjerenstvu za državnu imovinu), uputio prijedlog za izuzimanje od privremene zabrane raspolaganja domova penzionera u Sarajevu i Bihaću, radi poduzimanja aktivnosti za njihovo stavljanje u funkciju i zaštitu od daljnjeg devastiranja i propadanja. Upit je na razmatranju.

Zbog specifičnosti ovog oblika imovine Federalni zavod se i ranije obraćao Vladi FBiH, sa upitom, uz Informaciju o imovini-nekretninama, i prijedlozima za pojedine objekte.

Imajući u vidu da je određena imovina koja je iskazana izvanbilansno, vraćena u vlasništvo i dostupna Federalnom zavodu, da je njena vrijednost procijenjena (pouzdana izmjerena) od strane ovlaštenog procjenitelja, da je od te imovine izvjesna buduća korist, ispunjeni su uvjeti za njeno priznavanje kao sredstva, u bilansu stanja, saglasno tački 118.Kodeksa računovodstvenih načela, u vezi sa tačkom 83.Međunarodnih računovodstvenih standarda.

Federalni zavod je nastavio aktivnosti na sudskim sporovima za vraćanje u posjed (i vlasništvo) objekata domova penzionera i poslovnih prostora koje koriste udruženja penzionera. Neki sporovi se vode već više godina; svaki ima svoje specifičnosti i zahtijeva posebnu pažnju. Ističemo: Dom penzionera- Hotel «Ero» Mostar, Dom penzionera- Hotel «Neum» u Neumu, Dom penzionera u Zenici i Dom penzionera u Tuzli.

Identifikacija neevidentirane imovine, kao i povrat imovine koja nije u posjedu, ostaje trajna obaveza Federalnog zavoda.

Preporučujemo menadžmentu da, nakon provjere svih činjenica u vezi objekata - poslovnih prostora, evidentiranih izvanbilansno, izvrši knjiženje u glavnoj knjizi, onih objekata - prostora koji ispunjavaju uvjete za priznanje kao sredstvo, u bilansu stanja.

4.9. IT sistem u Federalnom zavodu

Federalni zavod još uvijek nema jedan Informacioni sistem, kako je uređeno Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja Federacije BiH, Statutom i Zakonu o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja.

Matični podaci, obračun penzija, podrška kancelarijskom poslovanju iz osnova ostvarivanja prava na penziju u dijelu Federalnog zavoda iz ranijeg nositelja osiguranja Društveni fond PIO BIH-Sarajevo, vodi Elektronski računski centar zdravstva i penzijskog osiguranja ERC-«ZIPO» d.o.o. Sarajevo. Kod ovog ERC-a nalazi se i baza podataka za osiguranike i korisnike penzija te ostali podaci iz oblasti PIO-a za cijelu BiH, do 31.03.1992.godine. I dalje je, najvećim dijelom, uvjetovana dostupnost podataka za Federalni zavod, iz informacione baze smještene u ERC-«ZIPO».

Federalni zavod je u 2005.godini, izvršio dogradnju IT-sistema, nabavom servera većeg kapaciteta i proširenjem računarske mreže na nove županijske službe i poslovnice. Također, poboljšana je informatička sigurnost i implementirani standardi zaštite. Poboljšanja koja su učinjena on-line komunikacijom na nivou poslovnica nisu realizirana u većem dijelu Federalnog zavoda koji je informacijski vezan za ERC ZIPO, zbog neriješenih pitanja informacijskog sistema u skladu sa Zakonom. U sadašnjim uvjetima obrade

podataka na dva sistema, širenjem računarske mreže, ostvareni su tehnički preduvjeti u dijelu ŽAS/KAS-a za on-line pristup podacima o korisnicima prava u oba sistema, čime je omogućen uvid u bazu podataka kao i kontrola duplog korištenja prava.

Preporučujemo da se, u uvjetima rada oba sistema (do rješenja u skladu sa Zakonom), ispita tehnička mogućnost za eksport podataka u elektronskoj formi i import u drugi sistem u svrhu korištenja podataka za obračun kod ostvarivanja prava.

Uspostavom jedinstvenog informacionog sistema u Federalnom zavodu, stvorit će se osnovi za povećanje IT sigurnosti, brže i lakše korištenje baze podataka, smanjenje rashoda i eliminiranje rizika obrade istog poslovnog procesa u različitim softverskim rješenjima i pokretanje razvojnih procesa koji bi osigurali jednake uvjete rada. Interna kontrola u svim segmentima rada bila bi efikasnija.

5. ZAKLJUČAK

Provedenom revizijom u Federalnom zavodu, utvrdili smo da su nastavljene aktivnosti na uspostavi organizacije rada (kantonalne administrativne službe u mjestima gdje nisu bile organizirane) prema Privremenom Pravilniku. Poboľšano je funkcioniranje internih kontrola u širem području matične evidencije i ostvarivanja prava na penziju, te kontroli obračuna i naplati doprinosa od obveznika uplate.

Federalni zavod je putem resornog ministarstva, izvještavao Vladu FBiH, o finansijskom položaju, neriješenim pitanjima imovine i informacijskog sistema te stanju i tendencijama u vezi povećanjem broja korisnika penzija, posebno zbog donošenja propisa kojim se omogućava ostvarivanje prava na penziju pod povoljnijim uvjetima a da za to nisu obezbijedena sredstva. U 2006.godini, donesen je Zakon o naplati i djelimičnom otpisu dospjelih, a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje, što će imati dalji, negativni odraz na finansijsko stanje Federalnog zavoda.

Federalni zavod treba i dalje, uz pomoć Vlade FBiH, nastaviti aktivnosti na rješenju Informacionog sistema, u skladu sa Zakonom.

Treba sačiniti novu, sveobuhvatnu analizu o finansijskom stanju i položaju Federalnog zavoda, te putem resornog ministarstva obavijestiti Vladu i Parlament Federacije BiH, kako bi se zakonski propisi iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, donosili u skladu sa Zakonom o PIO, da ne bi došlo do značajnog narušavanja finansijske stabilnosti i pada nivoa penzija.

Potrebno je također, da se Vladi Federacije BiH, ukaže na nepreciznosti u vezi zakona i drugih propisa iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, u cilju jasnijeg regulisanja i nesporne provedbe ovih propisa, čime bi se eliminirale tužbe protiv Federalnog zavoda, iz ovog osnova.

Trajna obaveza su aktivnosti na naplati doprinosa od pravnih lica i ostalih obveznika uplate doprinosa uz saradnju sa Poreznom upravom u cilju identifikacije obveznika i bolje naplate doprinosa.

KOMENTAR

Federalni zavod se očitovao na Nacrt Izvještaja o reviziji za 2005. godinu, dopisom broj: 01-1744 od 26. 07. 2006. godine. Pored obrazloženja o nemogućnosti većeg utjecaja u vezi sa donošenjem propisa iz šire oblasti MIO/PIO, ustrojstva Informacionog sistema u skladu sa Zakonom i raspolaganja nekih građevinskih objekata Federalnog zavoda u državnom vlasništvu, izražen je stav da bi procjena rizika u vezi sporova protiv Federalnog zavoda i vrednovanje naplate potraživanja, «u biti značilo i prećutno priznavanje da je pogreška učinjena u odnosu na tužioca».

Obaveza vrednovanja (naplativosti) potraživanja i procjene mogućih rashoda iz sporova u toku, zasniva se na računovodstvenim propisima, i nema utjecaja na poduzimanje mjera naplate potraživanja niti vođenje, (ishod) sporova u toku. Zbog toga, ovaj Izvještaj, predstavlja konačan Izvještaj o izvršenoj reviziji Federalnog zavoda za 2005.godinu.

Viši revizor

Anica Pudar, dipl. oec.

Mlađi revizor

Husref Gazibegović, dipl. oec.